

**ELS CAMPS DE
CONCENTRACIÓ A ESPANYA:**

LA XARXA DE L'HORROR FRANQUISTA

Presoners del camp de concentració de Reus. Història gràfica del Reus Contemporani (1939-1979), ANGUERA/AMORÓS/ARNAVAT.

SOBRE ELS CAMPS...

El primer camp de concentració franquista es va crear a Selouane (a prop de Nador, al Marroc) quan havien passat 24 hores escasses des del cop d'estat de l'Alzamiento Nacional: els soldats franquistes van aprofitar l'alcassaba del segle XVII que hi havia al poble per començar a tancar-hi presoners el 18 de juliol de 1936. A mesura que les tropes franquistes van avançar pel territori peninsular, van anar promovent nous camps de concentració (provisionals o permanents), fins a arribar a l'esgarrifosa xifra dels més de 300 camps que avui es tenen documentats.

La construcció d'aquests camps de concentració franquistes, malgrat que pugui semblar que es van anar construint més o menys improvisadament, fruit del desenvolupament de la guerra i de l'avanç de les tropes feixistes, parteix d'un pla preconcebut, d'una estratègia prèvia que té com a objectiu la repressió i l'eliminació de l'adversari polític i la creació d'un clima de terror entre la població, vençuda o no. El general Mola, l'abril de 1936, mesos abans del cop d'estat ja advertia que calia "... eliminar los elementos izquierdistas: comunistas, anarquistas, sindicalistas, masones, etc. [...] La acción ha de ser en extremo violenta para reducir lo antes posible al enemigo [...] aplicando castigos ejemplares [...] aquel que no está con nosotros está contra nosotros, y como enemigo será tratado".

Una de les principals tasques dels camps de concentració era recloure i classificar els presoners de guerra republicans i totes les persones que no encaixaven amb els principis dels revoltats: dissidents polítics, indigents, homosexuals, jueus, gitanos, presos comuns... Allà se'ls classificava segons el seu nivell de dissidència i desafecció: als desafectes lleus, se'ls enviava als batallons de treballadors, on se'ls obligava a fer treballs forçats (construcció d'obres públiques i infraestructures per al règim, sobretot).

Els presoners qualificats com a desafectes greus, eren enviats a presó i passaven a disposició de les autoritats per ser jutjats per tribunals militars. En ambdós casos, la situació dels presos es caracteritzava per les pèssimes condicions de vida a les quals eren sotmesos: fam, amuntegament, malalties, manca d'higiene, càstigs i pallisses freqüents... Milers de presoners hi van perdre la vida.

El gener de 1947 tanca les portes el darrer camp de concentració franquista "oficial", el de Miranda de Ebro. Cal remarcar el terme oficial, perquè als anys 50 i 60 del segle passat encara hi havia en marxa diversos recintes que tenien noms diferents (camps de treball, colònies agrícoles penitenciàries, campaments penals...), però que funcionaven de la mateixa manera que els camps de concentració. Malgrat que no se sap amb certesa la xifra de persones que van estar recloses als camps, no sembla exagerat pensar que hi van passar entre 700.000 i un milió de persones.

Conèixer i reconèixer l'existència dels camps de concentració franquistes és essencial per comprendre la magnitud de la repressió i per retre homenatge a totes les víctimes que hi van patir. Fer memòria no és només un exercici històric, sinó un acte de justícia moral i social que ens recorda la importància de defensar els drets humans, la veritat i la dignitat de totes les persones. Només des del reconeixement del passat podem construir una societat més lliure, justa i plenament democràtica.

Text creat a partir de la recerca de Carlos Hernández de Miguel, recollida al llibre "Los campos de concentración de Franco: sometimiento, torturas y muerte tras las alambradas", publicat el 2019 per Ediciones B.

-
- 1 La Granjuela (Còrdova)
 - 2 Granada
 - 3 Málaga
 - 4 Torremolinos (Màlaga)
 - 5 La Algaba (Sevilla)
 - 6 Zaragoza (San Gregorio)
 - 7 Albercutx / Pollença (Balears)
 - 8 Gran Canaria (Telde)
 - 9 Castro Urdiales (Cantabria)
 - 10 Santander (Cantabria)
 - 11 Talavera de la Reina (Toledo)
 - 12 Castrillo del Val (Burgos)
 - 13 Lerma (Burgos)
 - 14 Miranda de Ebro (Burgos)
 - 15 Ciudad Rodrigo (Salamanca)
 - 16 Toro (Zamora)
 - 17 Barcelona (Horta)
 - 18 Igualada (Barcelona)
 - 19 Manresa (Barcelona)
 - 20 Figueres (Girona)
 - 21 Granollers (Barcelona)
 - 22 La Seu d'Urgell (Lleida)
 - 23 Lleida
 - 24 Mollerussa (Lleida)
 - 25 Tremp (Lleida)
 - 26 Reus (Tarragona)
 - 27 Tarragona
 - 28 Albatera (Alacant)
 - 29 Ontinyent (València)
 - 30 Soneja (Castelló)
 - 31 Serra. Portaceli (València)
 - 32 Alacant (Ametllers)
 - 33 Irún i Fuenterrabía (Guipúzcoa)
 - 34 Bilbao
 - 35 Nanclores de Oca (Álava)
 - 36 Castuera (Badajoz)
 - 37 Leiro (Ourense)
 - 38 Arnao (Asturias)
 - 39 Alcalá de Henares (Madrid)
 - 40 Chamartín de la Rosa (Madrid)
 - 41 Madrid (Metropolitano)
 - 42 Vallecas (Madrid)
 - 43 Totana (Murcia)
 - 44 Ceuta